

Kennari: Vigdís Guðjónsdóttir, vigdis@fsu.is

Sk.st. VG

Áfangalýsing:

Í áfanganum er lagður grunnur að aflfræði með hreyfilögmálum Newtons, varðveislu skriðþungans, eðliseiginleikum efnis, þrýstings og ítarlega farið í varðveislu orkunnar. Gert er ráð fyrir þessari grunnþekkingu í framhaldsáföngum í eðlisfræði.

Í verkefnavinnu áfangans er lögð áhersla á nákvæmni í framsetningu, röksemdafærslu og notkun formúlna. Auk styttri verkefna er lögð áhersla á að nemandinn kynnist lögmálum eðlisfræðinnar af eigin raun með tilraunum, kynnist nútímatækni við skráningu og úrvinnslu, riti í verkþók og kunni að skrifa skýrslur um tilraunir. Gert er ráð fyrir að hluti af kennslutíma nemenda sé nýttur undir verklegar æfingar í smærri námshópum.

Markmið:

Nemandi

- þekki og getið notað lögmál Newtons við að leysa dæmi en í því felst að
  - o koma orðum að lögmálum Newtons og gefa dæmi um notkun þeirra.
  - o teikna og reikna út einfaldar kraftamyndir, sér í lagi fyrir hluti á skáfleti.
  - o þekkja tengsl núningskrafts og þverkrafts og reikna núningskraft út frá núningsstuðli.
  - o útskýra mismuninn á massa hlutar og þyngd hans.
  - o gera í grófum dráttum grein fyrir framlagi Newtons til eðlisfræðinnar.
- þekki helstu orkuform og geti leyst verkefni með lögmálinu um varðveislu orkunnar en í því felst að
  - o leysa dæmi sem fjalla um breytingu eins vélrænnar orkuforms í annað.
  - o lýsa hvernig orka „tapast“ þegar unnið er á móti núningskrafti.
- þekki lögmálið um varðveislu skriðþunga og geti notað það til að leysa einföld dæmi um línulega árekstra, bæði alfjaðradi og ófjaðrandi.
- kunni að setja fram lögmál Newtons á formi skriðþungabreytinga og þekki í því sambandi hugtakið atlag.
- kunni að nota lögmál Hooke's við að reikna aflögun efna.
- geti notað reglu Pascals og lögmál um þrýsting í vökva til að útskýra hvernig loftvogir og vökvalyftur vinna og geti reiknað út einföld dæmi um þrýsing í vökva.
- geti notað lögmál Arkimedesar til að reikna út uppdrif hluta.

Námsefni:

Kennslubók: Eðlisfræði fyrir byrjendur. Höfundur Vilhelm Sigfús Sigmundsson. 3. útgáfa.

Fyrirlestrar verða aðgengilegir á Innu og er kennsluháttum þannig hagað að nemendur kynni sér efnið heima og skoði fyrirlestrana þar en kennslustundir fara í umræður og verkefnavinnu úr efninu með stuðningi frá kennara og kennslubók.

Áætlun um yfirferð:

Vika nr	Námsefni – viðfangsefni	Kaflar í bók
1-3	Hreyfifræði	2. kafli (sleppa 2.5)
4-7	Lögmál Newtons	3. kafli (sleppa 3.10B)
7-11	Vinna, orka og afl	4. kafli
12-14	Skriðþungi og árekstrar	5. kafli (sleppa 5.5 og 5.6)
15-17	Þrýstingur vökvar og lögmál Arkimedesar	6. kafli (sleppa 6.4, 6.5 og 6.6)
18	Upprifjun	

Sérreglur áfangans:

Nemendur skulu gera fimm verklegar tilraunir í áfanganum en gögn um þær verða útskýrð síðar. Nemendur verða að hafa framkvæmt hið minnsta 4 af þeim 5 tilraunum sem tilheyra áfanganum til þess að ná áfanganum.

Lokapróf verður úr öllu námsefni áfangans. Kennslubók verður ekki leyfð í lokaprófi, en nemendur mega nota glósað formúlublað í samráði við kennara.

Fyrirkomulag námsmats:

Annareinkunn tekur til tímaverkefna, verkbókar, verklegra tilrauna, tilraunaskýrslna, áhorf á fyrirlestra, og gagnvirk próf

Fimm kaflapróf verða lögð fyrir í tímum til að kanna kunnáttu nemenda.

Námsþáttur	Vægi
Áhorf fyrirlestra og verkefni	5%
Kaflapróf	25%
Verklegar tilraunir	20%
Lokapróf	50%

Til þess að námseinkunn verði reiknuð með þá þarf nemandi að ná **4,5 á lokaprófi**.

Kennsluáætlun er sett fram með fyrirvara um breytingar.